

Svenskt kynne

Radiokåseri
1.3.00 v 10

I tisdags inbjöd universitet, med statsvetaren Leif Lewin som koordinator, allmänheten till ett heldagsseminarium betitlat SVENSKT KYNNE. Från olika håll ville man försöka svara på frågan: "Finns det något specifikt svenskt".

I en fullsatt sal 3 inledde teologen Thor-Leif Petersson med en lysande föreläsning där han pekade på svenskarnas unika sammansättning av tro på hårt individuellt arbete parat med en stark tro på kollektivet möjligheter. Denna blandning av individualitet och kollektivism har lett svenskarna till en unik syn på auktoriteter vilka snabbt plockas ner på jorden och omgärdas med offentlighetsprinciper, allemansrätt och jämställdhet. När Pettersson talade om svenskens heliga värden: social tillit, främlingstolerans och jämställdhet bröt solen in och fäste en stråle på hans äne. Vi i publiken andades in då tydligen inte bara vi i publiken ville visa vår belåtenhet med honom.

Ett annat specifikt svenskt drag fann han vara att svenskar inte grubblar på livets mening trots sin låga religiositet. De religiösa ländernas befolkning grubblar desto mer medan svenskarna tror mindre och mår bättre! Hans föredrag sjöng av innehåll och vibrerade av energi genom Petterssons magiska kroppsspråk. Han talade liksom till en inre publik och kisade då och då mot ett inre bländande ljus.

Däremot nämnde han inget, och det gjorde f.ö. heller ingen annan, svenskarnas kroppsspråk. Och detta kan sägas vara lustigt med tanke på att hela seminariet utstälade en hel del av den varan. Ingen nämnde heller den stora förändring som skett mot en helt ny egenskap som svenskarna börjat artikulera i senare undersökningar av svenskhet (se t.ex. Erik Blennbergs undersökningar vid Institutionen för socialt arbete vid Sköndalsinstitutet) nämligen självironin. En förväntad egenskap som ställt till mycket besvär bland t.ex. kyrkans och militärens högre luftlager.

Professor Rolf Nygren talade Den svenska rättstraditionen, där han framhöll två urskiljbara egenheter: föränderligheten, - anpassningen till tidsandan - samt Offentlighetsprincipen som växte ur 1700-talets hav av censur och kontroll. Så hårt censurerat att ingen inkquisition behövdes. Genom Gustaf III despoti, Gustav IV Adolfs omöjliga styre fann lagstiftarna en så väl genomtänkt väg till tryckfrihet att ingen monark därefter kunde slingra sig förbi. Riksdagen protokoll publicerades, tidningarna föddes och svenskarna blev ett läsande folk som krävde insyn och begriplighet. Docent Marie-Christine Skunke manade att det Svenska kynne i den svensk litteraturen var naturfilosofin och musikaliteten. Svenskar såsom Bellman och Taube har snott friskt men samtidigt lagt till dessa två attribut och därmed unikt försvenskat materialet. Något annat typiskt svenskt var barnlitteraturen samt den folkliga litteraturen. I inget annat land har just den arbetande människan setts med sådan aktning från Jonas Love

Almqvist över Erik Gustaf Geijer och proletärförfattarna fram till idag. Däremot har ingen svensk riktigt lyckats ute på den internationella marknaden. De är svåra att översätta menade Marie-Christine som hade franska som första språk. Hon talade en perfekt svenska men med ett franskt kroppsspråk vilket sammansmälte på ett lustigt sätt när hon berättade att Torgny Lindgren inte sålde bra i Frankrike då hans speciella språk var svårt att översätta. Detta sade hon med en satsmelodi som var i stort sett identisk med Torgny Lindgrens. Korta staccatoartade frilagda ord med oväntade pauseringar. Hon i sin fransk-svensk kultukollision sjöng likt Torgny Lindgren i sin Västerbottens-svenska.

Mats Telander fortsatte med Svenska språkets egenheter i statsmelodin där ett ord som anden kan uttalas som både anden och som anden. Vilket kan få lustiga konsekvenser i meningar typ:

"Vad är den kyss i få'n mot den I röven".

Bengt Nordberg framhöll svenskens duande vardaglighet - Hej, det är försäkringskassan! - samt svenskens ständiga tackande, som något specifikt. Han redovisade också att svenskan är ett starkt språk enligt mätmetoder. Homogent, ordrikt, traditionsbundet, starkt identifikation. Bland världens 50 starkaste språk men att det håller på att tappa mark som vetenskapsspråk bl.a.

Här var jag tvungen att lämna seminariet men hoppas att någon kan redovisa eftermiddagens föreläsningen. Det är mycket inspirerande att få ledtrådar till vem man egentligen är och i vilket sammanhang man ingår. Sverige blev tidigt ett ledande Informationssamhälle och det är vi än i dag.